Nyheter och annan information från Hölö-Mörkö Hembygdsförening • Oktober 2013

Jubileumsåterblick.

Ångloket Foto: Rasmus Eriksson

Då kom det då äntligen, jubileumståget alla väntade på. Långt borta hördes ångvisslan och en gång till när den kom närmare tills tåget sakta gled fram ur morgondimman. Tågljuden kändes historiska. En häpnadsväckande syn! Att loket var så stort och så svart. Många människor hade kommit för att åka med till Vagnhärad. Och många stod på banvallen på det forna stationsområde och ville se ett ånglok ”live”.

Under dagen visade föreningen en uppskattad fotoutställning i ett tält på området. Där visades också modellen över Hölösamhälle från början av seklet som mellanstadiet i Hölöslan har gjort. På den uppbyggda scenen underhålls publiken med musik och sång. När tåget återvände ca kl 15.30 klev Tullgarnssällskapet av och framförde i ord och ton en härlig repertoar om tidigare händelser i trakten.
Strålande väder bidrog också till att evenemanget blev så välbesökt.

Louise som höll i trådarna och Sonnie i sekelskiftesdräkt.
Foto: Rasmus Eriksson

Mer i detta nummer:

Idalas historia.
Bygdeband.
Kommande program under hösten 2013.

Observera att föreningen ej längre har sitt telefonnummer kvar. Du kan nå oss med de telefonnummer som finns på baksidan.

Idala Handel på Mörkö

I kommande blad kommer vi att skriva om företag och affärer som tidigare fanns i vår hembygd. Vi inleder med Idala Handel på Mörkö.

1875 upplät Fredrik Bonde ett tunnland mark mellan kyrkan och prästgården till handlaren C. Westling för att bygga en affärslägenhet. Arrendet för tomtplatsen var 50 kr/år. Westling byggde ett boningshus, en flygelbyggnad med handelsbod och en flygelbyggnad med stall och bodar.

Idala före 1937.

Välsorterad lanthandel

I den sist nämnda flygelbyggnaden fanns ett mejeri i början av 1900-talet,
I kontraktet med Bonde förband sig Westling att hålla med ett ansenligt lager av alla sorters varor motsvarande de anspråk allmänheten ställde på en välsorterad lanthandel.
Westling fick inte sälja brännvin eller andra spritdrycker. Ölförsäljning för avhämtning tilläts.

Två till tre-tusen liter mjölk om dagen

Här en berättelse hur det var på Idala Handel 1907.
På Idala arbetade 11 tjänare, 3 i mejeriet, 3 i affären, 2 i stallet, 2 jungfrur, 1 husfröken och så var det patron med hustru.
Varje dag levererades 2000-3000 liter mjölk om dagen. En del mjölk separerades och grädden kärnades till smör som sedan såldes till England.

På vintern kördes mjölken till Järna och den skulle vara inlastad till klockan åtta på morgonen. På den tiden var det 3 mil till Järna.
På sommaren gick mjölken med båt till Stockholm och på hösten fick man köra till Pålsundet ena dagen och till Skanssundet andra dagen.
I september började varor för vintern anlända med båtarna. Det var inga småsaker som kom t.ex. 150 fat fotogen, 200 l ångkol, 50 hektoliter smideskol, 25 famnar björkved från Småland, en skuta smidesjärn till Pålsundet och en vagnslast till Järna vartannat år. Från Järna kom en skuta med grovt salt till Pålsundet som sedan fortsatte till Trosa. Till Järna kom också en vagn socker två gånger om året lastad med 500 kg bitsocker och 1 500 kg toppsocker. Det var tre handlare som delade på leveransen.
Det var svårt att ta hand om ett par tusen liter mjölk. Man separerade mjölken från 7 på morgonen till eftermiddagen. Kärnan kördes med hästar 3 till 4 gånger om dagen. Smöret packades i 50 kg drittlar och kördes till Järna. Från Järna skickades smöret vidare till Stockholm för export till England.

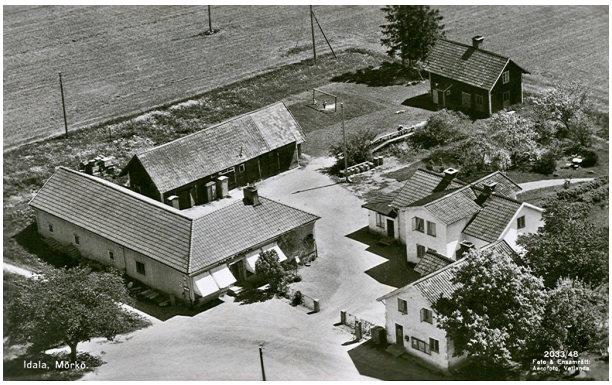

Idala efter 1940

Tomten friköpt

1937 friköptes tomten från Hörningsholm. Ena flygelbyggnaden revs och en modern lanthandel byggdes. I den andra flygelbyggnaden flyttade posten in där den var kvar till 1967.
1969 stängdes Idala Handel. Först 1983 öppnades Idala Handel igen som en sommarbutik och 2004 tillkom ett kafé. Lanthandeln och kafé är än idag levande under sommaren och en mötesplats för sommargäster och fast boende.

Louise Thor

Hölöcirkeln

Hölöcirkeln har träffats varannan vecka under våren. Många frågor och diskussioner har det blivit. Nu arbetar vi med att ta reda på företagen som har funnits i Hölö. Vårt mål är att fram till den 7 september göra en sammanställning av ortens affärs- och industriutveckling. Hölö samhälle började utvecklas först när järnvägen kom. Vilket företag var det första i Hölö?

I Hölö fanns ett snickeri som hette Petterssons snickeri. SnickarPelle, som han kallades, var en skicklig hantverkare och gjorde bl a Hölöbyrån. Finns det någon som har en bild på Hölöbyrån?

Vi efterlyser mer kunskap och bilder om företagen! Det kan vara slaktare, hovslagare, skräddare, smeder, bagare, trädgårdsmästare , kaféägare mfl. Skriv till oss det du känner till, e-post info@holomorkohbf.se.

Vill du veta mer om Hölö eller Mörkö? Bygdeband har blivit enklare!

Bygdeband är en databas på Internet för alla hembygdsföreningar, med information om platser, bilder och dokument.

Gå in på www.bygdeband.se, sök på Hölö-Mörkö under Stockholms län.

Ingen inloggning eller lösenord behövs.

Vårt område innehåller mer än 1100 platser (gårdar, torp, skolor, affärer, företag, etc.).

Mörköplatserna är mer eller mindre klara—och nu har vi ”passerat” 150 platser i Hölö.

Har du frågor eller vill hjälpa till—kontakta i så fall Louise Thor.

Mörködräkt att hyra.

Hembygdsföreningen kan nu hyra ut en Mörködräkt.

Dräkten består av

- Blå-röd-vitrandig kjol, midjevidden är varierbar 83, 87 eller 91 cm och 85 cm lång
- blå väst med snörning fram, övervidd 104 – 112 cm.
- skjortan är av linne och knäpps i hals och ärmlinning med silverfärgade knappar.

Till dräkten hör ett förkläde och en schal i voile.
Schalen fästs med en silverbrosch på bröstet.
Mössa saknas.

I hyran ingår **inte** strumpor, vita på sommaren och röda på vintern, eller skor, helst svarta.

Hyresavgiften 1100 kr/dygn.

Mörködräkten

Föreningsbrev B

Kommande program 2013:

Söndag 13 okt kl 12-15 och
Onsdag 13 nov kl 18 Öppet hus i våra lokaler, där vi visar bildspel.. Ta med dina gamla fotografier, brev, dokument m.m. och visa dem för oss. Arkiven är öppna.

Söndag 23 mars 2014 kl 13 Årsmöte i Kyrkskolan.

Hölösamhällets utveckling under 100 år.

Hembygdföreningen visar fotoutställningen från järnvägsjubiléet i kaféet den 2-17 nov.

Kulturcentrum Kyrkskola.

Gula Salen kl 12-kl 16

4/10-13/10 **1 Kubik konsthantverk**
Öppet fre, lör, sön båda veckorna (samutställning med svenska konsthantverkares alster).

26/10-10/11 **Höstglöd**
Med Spinngruppen

16/11-15/12 **Hjärtat** medlemsutställning

Kaféet Kyrkskola.

5/10-27/10 **Linneskåpet,** lakan och örngott, dikt och snirklig blomma. (Anna-Karin Bengs och Carina Åkerman-Fijal)

2/11-17/11 **Samhället Hölös utveckling** (Hembygdsföreningen)

23/11-15/12 **Julens pynt och traditioner** (Ansa Borin)

Caféverksamheten drivs av Sörmlandskustens Konst– och Hantverksförening och Hölö-Mörkö Hembygdsförening, öppet lördag söndag kl 12-16. Smörgåsar och hembakt.

Spinnverkstan
I gamla skolslöjdsalen träffas Spinngruppen varje tisdagskväll mellan kl 17.30 och 20.00. Här spinner vi vidare! Sön 13 okt färgar vi ull och garn med svamp. Det ska bli spännande.Ta en titt på vår hemsida: www.spinnverkstan.se

---

Medlemskap i Hölö-Mörkö Hembygdsförening:
I avgiften ingår Årskrönikan som skickas ut i god tid före årsmötet i mitten av mars samt säsongsutskicken av våra Kontaktblad. Medlemsavgiften: 200 kr för enskild medlem och 275 kr för familj. Pg 82 65 18-3.

Hölö-Mörkö Hembygdsföreningens styrelse 2013 :

Louise Thor, ordförande	551 56145	Maj Petersson	551 57391
Lars Warg, v ordförande	668 36 09	Barbro Söderström	551 56166
Waltraut Neuschütz, sekr.	551 56330	Jan Lundberg	551 59118
Rasmus Eriksson, kassör	551 57812	Sonnie Kimsjö	550 60531
Ivar Kraft	551 57664	Ankie Schipper	0156 13055
Susanne Bergholtz	551 51441	Sven-Erik Andersson	551 57873

Kyrkskolan, 15392 Hölö.
www.holomorkohbf.se info@holomorkohbf.se